

УДОСКОНАЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Стандарти освіти визначають цілі освітньої і професійної підготовки, місце спеціаліста різних освітніх рівнів в економічній системі країни, вимоги до його компетентності, формування соціально-значущих особистих характеристик.

Галузеві стандарти в Україні другого покоління мають в своїй основі такі принципи як: діяльнісний підхід в формуванні освітньо-кваліфікаційних характеристик, достатньо розгорнуте планування змісту освіти, великий обсяг інваріантної частини змісту освіти, що сприяло збереженню і розвитку єдиного освітнього простору, предметно-центрована спрямованість змісту.

Введення комплексу галузевих стандартів забезпечує як безпосередній вплив на створення логічного навчально-методичного комплексу спеціальності, чіткість у визначенні змістових модулів, виключення дублювання, модульну структурно-логічну побудову навчальних планів тощо, так і опосередкований вплив на впровадження нових форм організації навчального процесу, міждисциплінарного функціонального підходу до змісту програм державних екзаменів з фаху, прогресивні зрушення у загальній системі контролю якості підготовки, забезпечення професійної орієнтованості гуманітарних природничо-наукових дисциплін.

Досвід використання другого покоління стандартів освіти свідчить в той же час про те, що їм притаманні і недоліки, а саме:

- недостатня відповідність стандартів світовим тенденціям розвитку вищої освіти;
- недиференційована ідентифікація сфер діяльності, задач і умінь, до рішення яких підготовлені випускники бакалаврату, магістеріуму (спеціалістів);
- жорстка структурно-змістова (зовнішня) регламентація;
- орієнтація на процеси (зміст, умови), а не на результати (вимога євростандартів);
- недостатня представленість результату освітнього процесу у вигляді компетенцій і навичок випускників;
- закритість процесу розробки стандартів для практики соціального діалогу і соціального партнерства з роботодавцями;

- пріоритет спрямованості на знанієво-інформаційний характер освітнього процесу і його результату;

- декларативний характер орієнтації на студента, низький діапазон вибору дисциплін для формування індивідуалізації навчання.

Виходячи із принципів Болонського процесу, стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти, компетентнісного підходу до побудови освітніх структур в Європі (проект TUNING), Дублінських дескрипторів, накопиченого досвіду формування і використання другого покоління стандартів освіти можна сформулювати вимоги до нового покоління стандартів освіти:

- чітке визначення об'єктів стандартизації (перелік галузей наукових знань і напрямів, загальні вимоги до основної, базової освітньої програми, вимоги до обов'язкового мінімуму змісту освітньої програми, терміни засвоєння освітньої програми тощо);

- орієнтація на досягнення високого рівня професійної мобільності, що визначається широтою профілю підготовки спеціаліста і його компетентністю;

- стандарти повинні вміщувати рівні «досягнень» з чітким розмежуванням на кожному циклі освіти і в кожній компетенції;

- стандарти повинні сприяти розвитку академічної автономії вищого навчального закладу;

- в стандартах необхідно визначити поняття кваліфікаційний стандарт, компетенція, кваліфікація, освітня програма, модульність, програмний, базовий, просунутий, дисциплінарний модулі тощо;

- формування стандартів професійної освіти повинно будуватися відповідно до моделей, що склалися в європейських країнах і бути орієнтованими на взаємозв'язок сфер праці і освіти;

- нові стандарти повинні забезпечити міждисциплінарний і багатодисциплінарний характер змісту навчальних курсів;

- доля обов'язкових дисциплін не повинна перевищувати 60% загального обсягу навчального навантаження;

- при проектуванні стандартів необхідно враховувати європейську систему класифікації модулів.

Накопичений досвід є переконливим свідченням доцільності оптимальної стандартизації освітньої діяльності з кожного напрямку підготовки спеціалістів на підставі обґрунтованого проектування новітнього покоління стандартів, спрямованих на забезпечення високої якості підготовки фахівців у відповідності з європейськими стандартами, їх конкурентоспроможності на ринку праці, що буде сприяти входженню національної системи освіти в європейський освітній простір.